

UČNI NAČRT

Tematski sklop	Urejanje skupnih zadev: vprašanja demokracije
Tema / vsebina	Urejanje skupnih zadev 8

UČNI NAČRT

Cilji	Spoznavajo posebno odgovornost nosilcev oblasti za urejanje temeljnih pogojev življenja in drugih skupnih zadev.
Pojmi	Predstavljanje, vodenje, (neformalno) odločanje
Možne medpredmetne povezave	Slovenščina, Zgodovina, Filozofija za otroke.
Dodatne informacije za učitelje	1. Učitelj naj bo pozoren na prenos znanja v konkretno vedénje v razredu – ni dovolj, da učenci vedó, kaj je dober oziroma slab argument, to morajo občutiti in znati uporabljati v pogovoru v razredu. 2. Učitelj naj skrbno pripravi igro, da se bo znal primerno odzvati na vsakokratne okoliščine in vodi razpravo tako, da doživljanja iz socialne igre poveže s temeljnimi pojmi in vsakdanjim življenjem učencev. 3. Učitelj naj bo pozoren na čustvene odzive učencev – mogoče je namreč, da se bodo nekateri učeni silovito odzvali. 4. Igro je mogoče različno usmeriti, v tem primeru je pomembno, da vodi k razpravi o odgovornosti nosilcev oblasti, da ne dopuščajo nepoštenih odnosov.
Dodatne informacije za učence	1. Pomen poslušanja sošolcev in ocene njihovih argumentov. 2. Povezava doživljanja in razgovora v šoli z vsakdanjimi izkušnjami.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	Odgovornost nosilcev oblasti
Neposredni cilji	Sprožiti razpravo o pravilih v družbi, njihovem upoštevanju in odgovornosti oblasti do uveljavljanja poštenih pravil. Učenci v socialni igri izvedejo simulacijo, s pomočjo katere občutijo neko nepoštenost. Te občutke v razpravi povežejo z vprašanji pravičnosti, enakosti, humanosti in nasploh človekovih pravic ter zlasti odgovornosti oblasti, da zagotavlja te pravice in vrednote.
Didaktična naloga	Učitelj razdeli učence v dve skupini in izvede socialno igro (simulacijo). Na temelju doživljanj učencev razvije pogovor o odgovornosti nosilcev oblasti, o njihovih vrlinah ipd. To poskuša povezati z vsakdanjimi izkušnjami učencev. V pogovoru se trudi problematizirati posamezne odgovore in samoumevna prepričanja učencev.
Metodika-variante	
1. Pravila igre (socialna igra oziroma simulacija) (Izobraževalni priročnik...; str. 154-155)	
(Igra je prirejena)	
Učitelj razdeli razred na tri dele: na dve skupini in preostanek razreda. Skupini zasedeta svoja mesta na za to pripravljenih prostorih, le da ena skupina ne dobi sedežev. Ena skupina je rumena, druga zelena (ta nima stolov). Vsi v rumeni skupini dobijo rumene nalepke, vsi v zeleni pa zelene nalepke. Ostali učenci v razredu opazujejo dogajanje – svoja opažanja in občutja bodo izrazili med razpravo. Učitelj na veliki list napiše pravila obnašanja za obe skupini, ki se jih morajo učenci držati v toku simulacije.	
Učitelj obema skupinama zastavi nalogo in razdeli pisala, pri čemer dobi zelena skupina le pol toliko pisal, kolikor je članov skupine (če je članov 6, dobi skupina 3 pisala). Rumena skupina dobi toliko pisal, kolikor je članov skupine.	
Ljudje z zelenimi nalepkami:	

- Ne smejo sedeti na stoli.
- Se ne smejo pogovarjati z nikomer niti med sabo.
- Nimajo dostopa do ničesar brez posebnega dovoljenja.

Ljudje z rumenimi nalepkami:

- Smejo sedeti na stoli.
- Se lahko pogovarjajo s komerkoli v razredu, razen z zelenimi.
- Imajo dostop do česar koli brez dovoljenja.

Učitelj sedaj obema skupinama zastavi isto nalogo, pri čemer je uspeh pri reševanju odvisen od sodelovanja in drugih zgornjih pogojev. Obe skupini imata za rešitev naloge enako časa – 10 do 15 minut. Na koncu nas bo zanimal zmagovalec.

Naloge so lahko poljubne. Recimo, da morata skupini napisati čim več živali, mest, rastlin, držav, imen, rek ipd. na posamezne črke (recimo: A, B, C, D, S, K ipd.). Pomembno je le, da učitelj v posamezni nalogi navede toliko rubrik kot je učencev v skupini. Če je učencev 6, mora biti rubrik 6. Če so učenci štirje, morajo biti 4 tudi rubrike (denimo: ime, mesto, žival, rastlina). To je pomembno zato, ker se lahko učenci organizirajo tako, da vsak zapisuje po eno rubriko. Rumena skupina bo tako imela veliko prednost, ker imajo vsi člani pisala in ker lahko pogledajo v katerikoli vir ali se pogovarjajo s komerkoli itd.

Načrt razprave z učenci:

1. Članom zelene in rumene skupine:
 - Kako ste se počutili kot zeleni oziroma rumeni?
 - Kaj se vam je zdelo v redu in kaj slabo oziroma krivično?
 - Kako ste se organizirali kot zeleni in kako kot rumeni?
 - Kako bi se organizirali, če bi bili v obratni vlogi?
2. Učencem, ki so igro opazovali:
 - Kako ste vi doživljali igro?
 - Ali je imel kdo kakšno prednost? Zakaj?
 - Se vam je to zdelo v redu? Zakaj?
3. Vsem:
 - Kakšna so se vam zdela pravila v tej igri: poštena ali nepoštena?
 - Ali so kdaj nepoštena tudi pravila v vsakdanjem življenju? Katera? Razložite odgovor!
 - Kdo ima v resničnosti moč, da postavlja pravila?
 - Kakšna pravila bi morali predstavniki oblasti postavljati?
 - Kakšna so poštena (pravična) pravila?
 - Kaj pa če se kdo s te ne strinja in želi predlagati drugačna pravila?
 - Kako bi se uskladili?
 - Ali morajo biti tisti, ki postavljajo pravila odgovorni? Kaj pomeni odgovornost v tem smislu?
 - Kakšna je po vaše odgovorna oseba? Ali ste vi odgovorni?

2. Članek (film) o neodgovornem ravnanju odgovornih

Mediji (časopisi, revije, internet, dokumentarci) prinašajo veliko zgodb, ko so odgovorni (oblast, korporacije) ljudem zamolčali kakšno zanje pomembno okoliščino. Ponavadi gre za zamolčanje izpustov nevarnih snovi v okolje ipd. Primer je, denimo, film *World according to Monsanto* (Svet po Monsantu), ki je sicer prezahteven za osnovno šolo (poleg tega ni preveden v slovenščino), a ga navajamo kot primer tega, kar imamo v mislih. Konkretnega napotka, kateri film ali članek bi bil primeren tukaj izrecno ne dajemo, ker želimo, da je ta članek aktualen (da se nanaša na okolje, v katerem deluje šola in da se je zgodil čim bolj nedavno). Za vsebino, o kateri se bomo pogovarjali v razredu mora tako poskrbeti učitelj, pri čemer je dovolj, da spremlja ključne medije.

Učitelj torej najde »zgodbo« in jo predstavi učencem (kot posnetek informativne oddaje ali časopisni članek). Nato razvije pogovor (načrt razprave z učenci), ki zajema naslednja vprašanja:

Konkretna (navezujoča neposredno na primer):

1. Kaj se dogaja v članku (TV prispevku)?

<ol style="list-style-type: none"> 2. Kako se počutijo ljudje? 3. Kdo je po vaše odgovoren za dogajanje? 4. Kaj pomeni biti odgovoren v teh zvezi? 5. Zakaj so nekateri ljudje odgovorni? 6. Kako, bi morali (tisti, ki so odgovorni) ravnati, da bi lahko zanje rekli, da so odgovorni? 7. Kako pa so ravnali v konkretnem primeru? <p>Splošna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Ali so v demokratični v demokratični ureditvi vsi ljudje enako odgovorni? 9. Kako je potemtakem razporejena odgovornost? 10. Naštejte nekaj odnosov med ljudmi (ali situacij), kjer je v igri odgovornost enih do drugih? 11. Na kakšen način lahko navadni državljani prisilijo tiste na oblasti, da ravnajo odgovorno? 12. Kako bi vi zagotovili, da bi se tisti na oblasti vedli odgovorno? Kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da se bodo tisti na oblasti vedli odgovorno? <p>Ipd., itd.</p>	
Drugo gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Urejanje skupni zadev: vprašanja demokracije</i>. - Milharčič-Hladnik, Mirjam: Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred devetletne osn. šole; pogl. Demokracija v šoli in razredu. - Državljska vzgoja in etika; delovni zvezek za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Urejanje skupni zadev: vprašanja demokracije</i>.
Internetni / knjižni kotiček za učence	<ul style="list-style-type: none"> - http://www.whydemocracy.net/ (21.08. 2008). - http://www.whydemocracy.net/films/2?PHPSESSID=a9d411bfb92e6a84cef43514aeebe5ba (21.08. 2008).
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> - Justin, Janez; Sarđoč, Mitja & Klemenčič, Eva (2008). <i>Učenje in izobraževanje za demokratično državljanstvo: zbirka gradiv – zgoščanka</i>. Ljubljana: Pedagoški inštitut. - Brander, Pat [et al.]. <i>Izobraževalni priročnik: Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih</i>: (druga izdaja, 2004). Ljubljana: Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK: Urad za mladino; str. 154-155. - Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah (2005); prevod in priredba Alenka Elena Begant. Ljubljana: DZS. - http://www.4teachers.org/ (21.08. 2008). - http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/ (21.08. 2008). - http://www.eip-cdv.si/kompas.html (21.08. 2008). - www.zofijini.net (21.08. 2008). - http://www.archive.org/index.php (21.08. 2008). - http://www.whydemocracy.net/ (21.08. 2008). - http://www.varuh-rs.si/index.php?id=10 (21.08. 2008). - http://volitve.gov.si/ (21.08. 2008). - http://eycb.coe.int/compass/ (21.08. 2008). - http://eycb.coe.int/edupack/default.htm (21.08. 2008).